

of the person who is involving over the person who is involved, which is a condition for the culpability under the Art. 304 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: morality of minors, involvement, criminal activity, minor, subject of crime, age.

УДК 343.9.018.3

К.В. ШЕЙКО

*Костянтин Володимирович Шейко, здобувач
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого*

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

Існування злочинності та її проявів у виді суспільно небезпечних діянь в усі часи зумовлювало пошук шляхів подолання та зменшення їх кількості. На рівні держави різні гілки влади спрямовують свою діяльність на мінімізацію негативних процесів і явищ, що відбуваються у процесі функціонування й розвитку суспільства взагалі та окремих його груп. Одним із таких негативних явищ є незаконний обіг алкогольної продукції на території України, наслідком якого є не тільки неoderжання державою значних доходів у вигляді податків, а й втрата здоров'я населенням у зв'язку з вживанням фальсифікованої алкогольної продукції. Для розробки ефективних заходів протидії та запобігання розповсюдженню цього явища необхідно визначити й проаналізувати чинники, які його породжують та сприяють поширенню.

Дослідженню проблеми незаконного виробництва та обігу алкогольної продукції приділяли увагу багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: П.П. Андрушко, В.І. Антипов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Ю.В. Вохмяніна, В.В. Голіна, Н.О. Гуророва, О.Г. Кальман, І.В. Кириченко, В.В. Костенко, О.Г. Кулик, В.І. Шақун та інші. Однак питання визначення головних детермінантів, які породжують існування цього явища, потребує комплексного та детального аналізу як на державному рівні, так і на індивідуальному.

Метою статті є спроба визначити найбільш вагомі чинники, які зумовлюють поширення незаконного виробництва та обігу алкогольної продукції в Україні.

Під детермінацією злочинності прийнято розуміти сукупність різних за природою негативних явищ об'єктивного і суб'єктивного характеру, які у своєму зв'язку обумовлюють кримінальну форму поведінки у суспільстві¹. Залежно від критеріїв, за якими здійснюється групування детермінантів, визначаються різні сфери, в яких вони реалізуються.

Насамперед вважаємо за доцільне визначити загальні фактори розвитку тіньової економіки і кримінальної економічної діяльності, оскільки незаконне виробництво та обіг алкогольної продукції становлять її невід'ємний елемент і займають досить вагому її частину. Традиційно до основних детермінуючих факторів розвитку тіньової економіки відносять наступні: а) надмірна вага податкового навантаження; б) надмірна регламентація економічної діяльності; в) значні масштаби державного сектора в економіці. Ці детермінанти належать насамперед до діяльності з виробництва нормальних, не заборонених товарів, послуг і робіт. Розглянемо кожен із цих елементів більш детально.

Надмірний тиск податкового навантаження. Цей фактор вважають одним з найважливіших чинників, які стимулюють розвиток тіньової економіки і активізацію кримінальної економічної діяльності. Він діє в країнах з будь-яким типом ринкової економіки. Разом із тим його дія в кожній країні відрізняється своїми особливостями. Наприклад, в США особливе значення мають високі ставки прибуткового податку. В Україні поширенню практики приховування доходів сприяють високі ставки відрахувань у фонди соціального страхування та високі ставки податку на додану вартість.

Надмірний тиск податкового навантаження – природний результат діяльності держави, неспроможної забезпечити реальний збір податків, що прагне компенсувати скорочення податкової бази збільшенням ставок оподаткування. Скорочення податкових платежів викликає збільшення податкового навантаження, яке, в свою чергу, викликає збільшення числа податкових правопорушень. Це знову скорочує податкові платежі і збільшує навантаження законослухняних платників податків, яких стає все менше і менше. Процес відновлюється на новому рівні. У результаті зниження податкових доходів збільшується податкове навантаження, тиск якого позбавляє підприємця стимулів до ефективної діяльності. Законослухняний платник податків повинен віддати у вигляді податків за різними оцінками від 60 до 90 % прибутку².

Підприємці реагують на ситуацію масовим ухиленням від сплати податків. Уникнути значних платежів державі досить просто. На думку експертів, навіть відносно невисока частка неврахованого готівкового обороту дає змогу підприємству практично повністю уникати податку на прибуток, податку на додану вартість і відрахувань на соціальне страхування. Ризик при цьому мінімальний³.

Надмірна регламентація економічної діяльності. Цей чинник полягає в основному в таких діях держави: а) заборона обігу певних товарів або послуг; б) адміністративне втручання в процес ціноутворення; в) надмірна влада бюрократії, нечіткість і слабка контрольованість критеріїв бюрократичних рішень. Адміністративне втручання в процес ціноутворення проявляється в формі примусового встановлення державою максимальної або мінімальної ціни на товари і послуги. Так, наприклад, у сфері виробництва та обігу горілчаної продукції були зареєстровані щорічні тенденції до збільшення їх мінімальної ціни. У грудні 2017 р. «Укрспиртом» було анонсовано подорожчання горілки трьох найбільших вітчизняних компаній, на які сукупно припадає приблизно 70–80 % горілчаного ринку України. Ціна може піднятися приблизно на 1 грн за пляшку 0,5 літра у зв'язку зі зростанням на 91 коп. собівартості її виробництва. Станом на грудень 2017 р. ціна на цей вид горілки коливається в межах 79–81 грн, залежно від бренду і назви міцного алкогольного напою⁴. Незважаючи на те, що держава законодавчо не встановлює мінімальні ціни на алкогольні напої, проте державне підприємство «Укрспирт» займає переважну частину українського ринку міцного алкоголю, а отже, ціни, які воно встановлює, будуть прямо відображатися й на ціновій політиці інших, більш дрібних виробників цього виду товарів.

Ліцензування різних видів економічної діяльності ставить приватні компанії в залежність від органів влади і створює умови для отримання державними службовцями нелегальних доходів. Можлива також пряма підтримка органами влади так званих «дружніх» компаній і придушення конкурентів за допомогою необгрунтованого використання повноважень контролюючих та правоохоронних органів. Зазначений чинник має вагомe значення для виробництва й реалізації алкогольної продукції в Україні, оскільки як виробництво, так і збут цього товару відбувається виключно за наявності відповідної ліцензії, а тому її неотримання призводить до переведення виробництва у «тінь».

Ще один чинник, який має суттєвий вплив на розвиток тіньової економіки – надто значні масштаби державного сектора економіки. Вони породжують відносини, пов'язані з розподілом бюджетних ресурсів у формі прямих і непрямих дотацій, субвенцій, пільгових кредитів між державними підприємствами. Це є основою для формування сектора неформальних і часто кримінальних відносин, пов'язаних із розподілом ресурсів. На основі безоплатного або пільгового розподілу бюджетних ресурсів формуються контрольні підприємницькі структури, що створюються з метою незаконного привласнення цих ресурсів, прокручення їх (привласнення інфляційного доходу), легалізації, інвестування, переведення за кордон⁵.

Не останню роль у детермінації тіньової економіки відіграють і **дисфункції ринку**. Ринок, будучи одним із найважливіших механізмів координації економічної діяльності, покликаний забезпечувати ефективний розподіл обмежених економічних ресурсів. Але він має незмінювані, внутрішньо властиві йому дисфункції, які в економічній теорії називають недоліками або вадами. Недоліками ринку є внутрішньо властиві прояви його функціонування, які спонукають суб'єкти ринку приймати неоптимальні або небажані для суспільства економічні рішення. Недоліки ринку створюють об'єктивні умови для здійснення ряду економічних злочинів. Перед потенційними злочинцями недоліки ринку постають як ситуації, що можуть бути використані або створені з мінімальними витратами і ризиком для отримання незаконного доходу і уникнення юридичної відповідальності⁶.

Тіньовій економічній діяльності властива й **самодетермінація**, тобто самовідтворення. Вчинення протиправних діянь, приховання їх від державного контролю веде до скоєння нових правопорушень і злочинів. Це пояснюється як неможливістю використати легальні інституції для захисту економічних інтересів, так і виникненням специфічного кримінального ризику. Інформація про приховану діяльність стає інструментом торгу і шантажу у відносинах з вимагачами та кримінальними покровителями. Приховання економічної діяльності створює умови для укладення незаконних угод щодо розподілу прихованого доходу⁷.

Також можна визначити й додаткові причини існування тіньової економіки. Так, на перший план виходить наявність незадоволеного попиту споживача. Звичайно, цей фактор є також і причиною розвитку звичайної легальної економіки. Незадоволений попит може бути як на товари і послуги, які не є деструктивними за своєю суттю, так і на товари або послуги, що мають деструктивний характер.

Незадоволений попит виникає внаслідок диспропорції в розвитку окремих секторів економіки, що спричиняє дефіцит певних товарів або послуг чи підвищення їх вартості. Внаслідок низки причин тіньова економіка може швидше відреагувати на задоволення подібного попиту або запропонувати дані товари та послуги за нижчими цінами.

Важливою причиною тіньової економіки є прагнення споживача обійти закон при отриманні прав на здійснення певних дій або тримання благ від державних, муніципальних чи недержавних організацій.

Існування тіньової економіки забезпечує також прагнення продавця до монополізації, що дає змогу диктувати ціни на ринку, тим самим забезпечуючи високий рівень доходів.

Серед чинників існування тіньової економіки – прагнення виробників скоротити витрати на виробництво і продаж. Ця причина викликає розвиток тіньових економічних відносин, вбудованих в легальну економічну діяльність, а також неформальну економічну діяльність. Основними елементами витрат у виробництві є витрати на сировину і матеріали, оплату праці, сплату нараховуваних на фонд оплати праці, утримання й оренду основних коштів. З метою протиправного зниження витрат у виробництві можуть купуватися невраховані сировина і матеріали, з яких буде вироблятися неврахована продукція, виручка від продажу якої в офіційному обліку та звітності не фіксується, отже, з неї не сплачуються податки державі. Таким чином, за рахунок ухилення від сплати податків досягається зниження витрат і, відповідно, збільшення прибутків. Крім того,

невраховані сировина і матеріали, як правило, купуються за цінами нижчими ринкових, що також забезпечує зниження витрат.

Однією з важливих причин тіньової економіки є її недоліки в правовому регулюванні економічних відносин у суспільстві. Існуюче законодавство, що регулює економічні відносини, нерідко має прогалини і суперечності. Це дає змогу використати його для здійснення тіньової економічної діяльності під виглядом легальної економіки. Не можна ігнорувати й те, що дотримання всіх норм чинного законодавства нерідко не дозволяє отримати достатніх коштів для розвитку бізнесу. Передусім за рахунок високих податків підприємств, що належать до малого бізнесу. Це також спонукає частину економічної діяльності приховувати від офіційного обліку і звітності⁸.

Проаналізувавши загальні чинники тіньової економіки, невід'ємним елементом якої є незаконний обіг алкогольної продукції, слід виділити детермінанти, що породжують існування незаконного виробництва та обігу алкоголю. У зв'язку з цим можна виділити наступні групи детермінантів:

- 1) на рівні соціального явища – детермінанти-умови незаконного виробництва алкоголю;
- 2) на рівні конкретних видів та форм злочинності: а) детермінанти фальсифікації алкогольної продукції;
- б) детермінанти незаконного використання товарних знаків на алкогольну продукцію; в) детермінанти виробництва немаркованої алкогольної продукції тощо;
- 3) на рівні конкретних злочинів – умови й мотиви участі осіб у вчиненні конкретних злочинів.

Також у науковій літературі виділяють наступні детермінаційні комплекси, що породжують злочинну діяльність: соціально-економічні, політичні (організаційно-управлінські), соціальні, соціально-психологічні, правові, соціокультурні тощо.

Охарактеризуємо ці комплекси більш детально. Так, в соціально-економічній сфері детермінанти злочинного алкогольного бізнесу здебільшого проявляються у: високій ставці пiдакцизного податку, високому рівні інфляції, відсутності постійної зайнятості, низьких заробітках, що не забезпечують життєво важливих потреб, зокрема матеріального підґрунтя для створення своєї сім'ї та її подальшого утримання, задоволення інших базових потреб.

Соціально-психологічні фактори передбачають дослідження умов злочинної діяльності з незаконного виробництва алкогольної продукції як соціального явища (розвиток економічної злочинної діяльності, що має суспільно небезпечні наслідки для споживачів, для легальних виробників, для законних власників товарних знаків, для суспільства та держави в цілому).

У цьому розумінні слід особливо відмітити наступні фактори:

1) постійна потреба населення в алкогольній продукції, високий його ступінь алкоголізації. Незаконне виробництво алкогольної продукції провокує й одночасно стимулюється стабільною потребою суспільства в міцних алкогольних напоях. Алкоголь завжди користувався попитом з моменту його винаходу, а виробники одержували надприбутки. Держава, взявши виробництво та обіг алкогольної продукції під свій контроль і встановивши в цій сфері суттєві обмеження, стимулювала розвиток підпільних виробництв. Оскільки споживання алкогольної продукції в суспільстві залишається досить стабільним, то можна зробити висновок, що високий ступінь алкоголізації населення є основним фактором зростання незаконного обігу алкогольної продукції як соціального явища. При цьому ситуація не покращується, а погіршується з року в рік.

Також розповсюдженню алкоголізації населення сприяє пропаганда «веселого», «святкуючого» способу життя серед молоді України. Окрім самодетермінації цих негативних процесів, великий вплив на споживання алкоголю мають засоби масової інформації, групи соціальних мереж, Інтернет та сучасна література й мистецтво, в яких часто занадто детально описуються епізоди з вживанням алкоголю;

2) економічна привабливість незаконного виробництва алкогольної продукції – важлива умова, що мотивує на організацію незаконної виробничої діяльності. Так, найбільш розповсюдженим алкогольним товаром, який піддається фальсифікації, є горілка. Технологічний процес її виробництва досить простий і можливий в умовах невиробничих приміщень. Звісно, подібне виробництво супроводжується безліччю порушень технологічного процесу й якістю виробленої продукції, проте навіть подібний фальсифікат користується популярністю у населення, що не може дозволити собі покупку легально виробленої маркованої горілки.

Серед організаційно-управлінських факторів, які сприяють незаконному виробництву алкогольної продукції, можна виділити наступні:

- 1) неузгодженість дій органів, які здійснюють боротьбу з незаконним виготовленням і обігом алкогольних товарів, безсистемність та відсутність транспарентності у їх роботі;
- 2) низький рівень контролю за рухом спирту на різних етапах господарської діяльності, при конфіскації незаконного виготовленої алкогольної продукції, реалізація спирту та алкоголю через мережу Інтернет тощо;
- 3) недостатня висока професійна компетентність працівників органів, які здійснюють боротьбу з незаконним виробництвом та обігом алкоголю: правоохоронні органи, що виявляють факти незаконного виробництва алкогольних напоїв, та працівники контролюючих органів;
- 4) неузгодженість дій контролюючих органів між собою, їх роз'єднаність та робота у своїй сфері;
- 5) низький рівень контролю за використанням технічних та медичних спиртів, а також за утилізацією (знищенням) конфіскованого спирту й алкогольної продукції;
- 6) відкрита реклама через засоби масової інформації та Інтернет споживання алкогольних товарів та обладнання для їх виробництва;

7) відсутність контролю за відповідністю об'ємів виробничих потужностей обладнання, що замовляються виробниками, та задекларованих об'ємів виробленої продукції⁹.

Чинники в соціокультурній і морально-психологічній сферах проявляються у скороченні державної підтримки освітньо-культурного розвитку населення, насамперед дітей і молоді. Державна політика щодо формування суспільно доцільних морально-етичних цінностей виявилася недостатньо ефективною. Натомість поза контролем держави відбувалося моральне спустошення молоді та підлітків засобами масової культури. Внаслідок цього в суспільній свідомості позначився глибокий дефіцит суспільно прийнятних етичних цінностей. Соціокультурна, морально-психологічна сфери й загалом суспільна свідомість значною мірою визначаються різкою нерівністю можливостей освітнього, культурного, професійного розвитку, неспроможністю значної частини населення задовольнити елементарні потреби. Наочною є девальвація матеріальних, загальнолюдських цінностей, насамперед молоді, яка не знаходить можливості для використання свого творчого потенціалу. Ці негативні чинники заклали глибини безперспективності майбутнього, нестабільності, потенційної конфліктності в суспільстві. Вони зумовили негативні кримінально-психологічні стереотипи, зокрема допустимість аморальної, протиправної чи навіть злочинної поведінки для задоволення індивідуальних потреб¹⁰.

Слід наголосити також на тих чинниках, що сприяють збільшенню тіньового обігу алкогольних напоїв: 1) різке підвищення ставок акцизного податку без урахування купівельної спроможності споживачів. За період з 2011 р. по 2015 р. при збільшенні ставки податку на 67 % надходження до бюджету збільшилися лише на 4 %. Скорочення легального виробництва алкогольних напоїв майже на 40 % свідчить про стрімке зростання нелегального обігу, що в свою чергу зменшує надходження ПДВ і податку на прибуток. Отже, необґрунтоване підвищення ставок акцизного податку довело свою неефективність щодо збільшення надходжень до бюджету; 2) неналежний контроль за виробництвом спирту в Україні. За роки функціонування державної монополії стало очевидним, що держава дотепер не забезпечила ефективний контроль за обігом спирту на стадії його виготовлення¹¹. Наразі відомо, що державна монополія на виробництво та обіг спирту та алкогольних напоїв існує номінально¹². Так, Державне підприємство «Укрспирт» є найбільшим виробником в Україні високоякісного спирту та спиртовмісної продукції, до складу якого входить 41 виробничий майданчик¹³. Така кількість заводів знаходиться під контролем держави, що фактично охоплює більшу частину офіційної виробничої потужності спиртовиробничої галузі України; 3) збільшення контрабандних джерел надходження сировини та готових алкогольних напоїв. Очевидно, що митниця і прикордонна служба не справляються з потоком контрабандного алкоголю та сировини для його виготовлення; 4) відсутність ефективної системи контролю за роздрібною торгівлею алкогольними напоями. Фальсифікат поширюється здебільшого саме в роздрібній торгівлі, що вимагає модернізації у сфері контролю за реалізацією алкогольних напоїв у роздрібних мережах та закладах громадського харчування. Серед заходів, що дають змогу скоротити обіг фальсифікату, можна назвати запровадження електронних марок акцизного податку та електронного контролю за обліком обігу алкогольних напоїв. При цьому необхідно уникнути запровадження електронних систем контролю, які дозволять вибірково їх застосування. Система контролю повинна забезпечити доступ до інформації, заведеної у електронному коді алкогольного напою, не лише органами ДФС, але й споживачам та будь-яким заінтересованим особам¹⁴.

Вищезазначені чинники демонструють так звані умови, що викликають розвиток незаконного виробництва та обігу алкогольних напоїв та сприяють цьому явищу. Вони існують у суспільстві і в різні історичні періоди зазнають динамічних коливань, однак центральною проблемою є саме наявність кримінальної мотивації окремих членів суспільства. Саме наявність злочинного мотиву – безпосередня причина вчинення будь-яких злочинів, зокрема у сфері незаконного обігу алкогольних товарів. Що спонукає виробників легальної алкогольної продукції виробляти невраховану продукцію, яка не оподатковується? Що штовхає пересічних громадян на виробництво фальсифікатної горілки? Чому громадяни все ж купують недоброякісний алкоголь у невідомих осіб? Зрозуміло, що кожна людина бажає мати більший прибуток, при цьому витрачаючи менше коштів, зусиль та ресурсів. Як показало авторське кримінологічне дослідження, переважна частина таких виробників прагнула покращити свій матеріальний стан, отримати додатковий дохід. Деякі – бажали побудувати власний бізнес. Таким чином, саме корислива мотивація виробників та реалізаторів незаконно виготовлених алкогольних товарів визначає існування в Україні цього негативного явища.

Проаналізувавши вищезазначене, можна зробити висновки, що детермінанти злочинності у сфері незаконного обігу алкогольної продукції є численними та різноманітними. Однак усі вони між собою пов'язані та взаємодіють із різним ступенем щільності. Це означає, що для ефективної протидії незаконному виробництву та реалізації алкогольних напоїв в Україні необхідні комплексні заходи, спрямовані на всі сфери життєдіяльності суспільства, починаючи із соціально-економічної та закінчуючи освітньо-культурною. Однобічна діяльність у цьому напрямі не зможе забезпечити достатніх матеріально-технічних та людських ресурсів для подолання цього негативного явища.

¹ Кримінологія : підруч. / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. – Х. : Право, 2014. – С. 71.

² Теневая экономика (экономические, социальные и правовые аспекты): Мат-лы науч. конф. (г. Москва, 9 июля 1996 г.). – М., 1996. – С. 102–103.

³ Антипов В.І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретико-методологічне узагальнення) / В.І. Антипов. – Вінниця: ДП ДКФ, 2006. – С. 92–93.

⁴ Ціна на горілку в Україні: яка зараз і як може змінитися : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.obozrevatel.com/ukr/economics/fea/tsina-na-gorilku-v-ukraini-skilki-zaraz-i-yak-mozhe-zminitisya.htm> (дата звернення: 01.06.2018).

⁵ Антипов В. І. Вказана праця. – С. 94–97.

⁶ Там само. – С. 99.

⁷ Там само. – С. 104.

⁸ Тимченко В.А. Теневая экономика: понятие, причины, социально-экономические последствия, масштабы / В.А. Тимченко // ЮрКлуб. Виртуальный клуб юристов : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.yurclub.ru/docs/other/article50.html> (дата звернення: 01.06.2018).

⁹ Вохмянина Ю.В. Противодействие незаконному производству и обороту алкогольной продукции : моногр. / Ю.В. Вохмянина ; под. ред. И. М. Мацкевича. 2014. – 240 с. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://books.google.com.ua/books?id=&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwie7ePb0LfbAhVS6KQKHZPxAQgQ6AEILjAB#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 01.06.2018).

¹⁰ Якимова С. Детермінація злочинності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів / С. Якимова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2014. – № 782. – С. 193–198 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_782_38 (дата звернення: 01.06.2018).

¹¹ Першочергові завдання реформування алкогольного ринку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ngoipr.org.ua/blog/pershochergovi> (дата звернення: 01.06.2018).

¹² Про державну монополію на виробництво та обіг спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів: Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 806/98 (втратив чинність на підставі Указу Президента України № 586/2002 від 26.06.2002).

¹³ Про підприємство. Державне підприємство «Укрспирт» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrspirt.com/cms/about_company.html (дата звернення: 01.06.2018).

¹⁴ Першочергові завдання реформування алкогольного ринку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ngoipr.org.ua/blog/pershochergovi-zavdannya-reformuvannya> (дата звернення: 01.06.2018).

Резюме

Шейко К.В. Детермінація злочинності у сфері незаконного обігу алкогольних напоїв.

У статті проаналізовано найбільш криминологічно значущі чинники, які впливають на процес формування у суспільстві прийняттого ставлення до незаконного виробництва та вживання фальсифікованої алкогольної продукції в Україні. Наведено процес утворення мотивації осіб, які виготовляють та реалізують алкогольні товари незаконно, у тому числі з метою ухилення від сплати акцизного податку.

Ключові слова: тіньова економіка, незаконний обіг алкогольної продукції, фальсифікат, детермінація, причини, умови.

Резюме

Шейко К.В. Детерминация преступности в сфере незаконного оборота алкогольных напитков.

В статье проанализированы наиболее криминологически значимые факторы, которые влияют на процесс формирования в обществе одобряемого отношения к незаконному производству и употреблению фальсификата в Украине. Описан процесс зарождения мотивации у лиц, изготавливающих и реализующих алкогольные товары незаконно, в том числе с целью уклонения от оплаты налогов.

Ключевые слова: теневая экономика, незаконный оборот алкогольной продукции, фальсификат, детерминация, причины, условия.

Summary

Sheiko K. Determination of crime in the sphere of illegal turnover of alcoholic beverages.

The article analyzes the most criminological significant factors that influence the process of forming an approved attitude towards the illegal production and use of counterfeit in Ukraine. The process of origin of motivation among people who manufacture and sell alcoholic products illegally is described, including for the purpose of evading paying taxes.

Key words: shadow economy, illegal turnover of alcohol products, falsified, determination, causes, conditions.